

ילקוט מזרשט

כתב עת לחנינוס ויניוין

77

חוברת י"ד
אייר תשל"ב
אפריל 1972

ילקוט מזרשט

י"ד

הלחם בן-שחר

כתב-עת לתיעוד ועיון

חוברת י"ד

ניסן תשל"ב, אפריל 1972

המערכת :

יהודה באואר, ישראל גוטמן, שלום חולבסקי, יהודה טובין, רוז'קה קורצ'ק.

אין להעתיק או לתרגם דברים שמתפרסמים בכתב־העת
בשלמותם או בחלקם ללא נטילת רשות מן המערכת.

יוצא לאור ע"י מורשת
בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ'
וספריית פועלים

המערכת : תל־אביב, רחוב המאספים 9, טל' 267754
המנהלה : ספריית פועלים, ת"א, רח' אלנבי 73, טל' 611431

נדפס בישראל, דפוס ורד, תל־אביב

תוכן העניינים

מקורות ועדויות

מפרשת חיים אחת 7	יצחק ארד
תחנת עזרה ראשונה בגיטו וארשה 67	י"י רוס
משפט אייכמאן ומשמעותו ההיסטורית 77	ד"ר מ. דבורוצקי

עיון

הגנה עצמית בימי פרעות „הפ־הפ" 107	יעקב טורי
חלקם של היהודים במלחמת־המגן האנטי־פאשיסטית בסלובקיה במלחמת־העולם השנייה 117	ד"ר לאדיסלאב ליפער
יהודים בצבא אנדרס בברית־המועצות, 1941—1942 143	שמעון רדליך

ספרים

שואת יהודי הונגריה — באספקלריה הונגרית דמוקרטית־עממית 155	צבי ארז
זכרונות של מגורש 171	שמואל קראקובסקי

מי ומה בחוברת

תיעוד

- בפתח החוברת אנו מפרסמים את זכרונותיו של תת-אלוף (מיל.) יצחק ארד, ששימש כקצין חינוך ראשי בצה"ל ועתה הוא מכהן כיו"ר של הנהלת יד-ושם. בזכרונותיו מתאר ארד התארגנות ספונטאנית של קבוצת נערים בעיירה ליטאית, המשיגה נשק בכוחות עצמה, מתארגנת כתא מחתרתי פעיל והופכת לגרעין פרטיזני של לוחמים ביערות. ארד היה הרוח החיה של קבוצה זאת. זכרונותיו של יצחק ארד נכתבו בחלקם על-ידי המחבר זמן קצר אחרי עליתו ארצה, ואילו השלמות נגבו על-ידי מדור העדויות של יד-ושם בתל-אביב. כאן ניתנים הזכרונות בשלמותם.
- יז'י רוס, עולה חדש מפולין ומניצולי מרד גיטו וארשה מתאר בפרק זכרונותיו את פעולותיו של מגן דוד אדום בימי הגיטו והמרד. עבודת שירות זה היא פרשה שלא עסקו בה ואין למצוא חומר תיעודי עליה.
- ד"ר מארק דבורז'צקי מפרסם מאמר המוקדש למשפט אייכמן, בתום עשר שנים לקיום משפט זה. המחבר מתאר את המערכת הציבורית שקדמה למשפט, מספר על הליכי המשפט ומצעד העדים, ההשפעות שהיו למשפט וכן על הספרות הרחבה שנתפרסמה מסביב ובעקבות המשפט.

עיון

- פרופ' יעקב טורי מאוניברסיטת תל-אביב מעלה בעבודתו שורה של גילויי התנגדות של יהודים בימי הפרעות האנטישמיות הפהפ בגרמניה.
- פרופ' ליפער, שהיה חבר האקדמיה למדעים הסלובאקית ועתה הוא תושב שווייץ, מפרסם עבודה רחבה על חלקם של יהודים בהתקוממות הסלובאקית בקיץ 1944. העבודה, המתבססת על חומר מקיף, מנסה לתת תיאור סינטטי וכולל על פעילותם ולחימתם של היהודים בימי המרד, פרשה אותם מנסים הגורמים הסלובאקיים הרשמיים לטשטש או להבליע.
- ד"ר שמעון רדליך, חוקר מהאוניברסיטה העברית, מפרסם עבודה על דרכי גיוס היהודים לצבא הפולני בברית המועצות הכפוף לממשלה הגולה בלונדון (צבא אנדרס) ומעמדם של היהודים בצבא זה. המחבר משתדל להבהיר את חלקם הן של הפולנים והן של הסובייטים בפרשה האמורה.

ספרים

- צבי ארז, חבר קבוץ דביר, מפרסם מאמר הערכה רחב על ספר שהופיע בהונגריה ומהווה מעין היסטוריה רשמית של מדינת ההונגרים. המחבר עומד על ההתייחסות ליהודים בספר זה ובמיוחד על הפרקים הנוגעים למדיניות כלפי היהודים במלחמת העולם השנייה ובזמן השילוחים של יהודי הונגריה למוות.
- שמואל קראקובסקי, עובד יד-ושם וחוקר מטעם האוניברסיטה העברית, סוקר במאמרו את ספרו של ארנולד הינדלס, יהודי צ'כוסלובאק, שגורש למחנות-העבודה באיזור לובלין.

תקציר באנגלית